

Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

POZICIJA DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 9, 59, 74, 76, 77, 82 IR 83 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO

2021 m. gegužės 27 d. Nr. R2021/05-27

Vilnius

Lietuvos moksleivių sąjunga (toliau – LMS) – vienintelė Lietuvos moksleivių interesams atstovaujanti bei mokinių savivaldas vienijanti organizacija – savo veiklą vykdanči 37 šalies savivaldybėse, kuriose veikiančys padaliniai vienija beveik 600 mokinių savivaldų – **nepalaiko mokslo ir studijų įstatymo nr. XI-242 9, 59, 74, 76, 77, 82 ir 83 straipsnių pakeitimo įstatymo** dėl šių priežasčių:

1. Manome, kad pakeitimo įstatymo 2 straipsnio pakeitimas, kuriame minimas valstybės finansuojamų ir nefinansuojamų studijų vietų reikalavimų vienodinimas, sumažintų studijų prieinamumą bei yra neteisingas mokančiųjų už studijas atžvilgiu.
2. Manome, kad pakeitimo įstatymo 2 straipsnyje teikiamas pakeitimas, susijęs su privalomų egzaminų aritmetinio vidurkio reikalavimu, sukeltų moksleivių pasipiktinimą, nes jų įsigaliojimo metu, 2023 m., 11 ir 12 klasėse besimokantys moksleiviai vis dar mokytųsi pagal dabartinę vidurinio ugdymo programą, tačiau jiems jau būtų taikomi nauji reikalavimai. Įstatymas neužtikrintų, jog abiturientai pasiektų numatytus reikalavimus, pažeistų moksleivių teisėtus lūkesčius.

Siūlome mokslo ir studijų įstatymo pakeitimą koreguoti ir išdėstyti taip:

„59 straipsnis. Priėmimas į aukštąją mokyklą

1. Į aukštosios mokyklos pirmosios pakopos ir vientisąsias **valstybės finansuojamas studijų vietas** konkurso būdu priimami asmenys, turintys ne žemesnę kaip vidurinę išsilavinimą, išlaikę lietuvių kalbos ir literatūros, matematikos (menų studijoms netaikomas šio egzamino reikalavimas) ir trečią pasirinktą valstybinius brandos egzaminus taip, kad:

- 1) jų aritmetinis vidurkis švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka prilygtų pagrindiniam pasiekimų lygiui, kuris nustatytas Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, jeigu stojama į universitetines studijas;
- 2) jų aritmetinis vidurkis švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka prilygtų patenkinamam pasiekimų lygiui, kuris nustatytas Švietimo įstatyme, jeigu stojama į kolegines studijas.

Į valstybės nefinansuojamas studijų vietas konkurso būdu priimami asmenys, išlaikę bent vieną valstybinį brandos egzaminą ir turintys ne žemesnį, kaip vidurinį išsilavinimą.

Šių asmenų priėmimas į aukštąsias mokyklas gali būti vykdomas iki studijų pagal atitinkamą studijų programą pradžios. Konkursinių mokomųjų dalykų pagal studijų kryptis sąrašą, išskirdamos pagrindinį dalyką, kiekvienais metais nustato aukštosios mokyklos ir, suderinusios su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, paskelbia jį ne vėliau kaip prieš 2 metus iki atitinkamų studijų metų rugsėjo 1 dienos. Šioje dalyje nurodytas priėmimo į aukštąsias mokyklas reikalavimas netaikomas:

- 1) asmenims, įgijusiems kvalifikaciją, suteikiančią teisę į aukštąjį mokslą, pagal tarptautinių organizacijų arba užsienio valstybių švietimo programas;
- 2) asmenims, Lietuvos Respublikoje vidurinį **ir pagrindinį** išsilavinimą įgijusiems iki šio įstatymo įsigaliojimo;
- 3) asmenims, švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka ir atvejais atleistiems nuo valstybinių brandos egzaminų.

1. Į aukštosios mokyklos trumposios pakopos studijas konkurso būdu priimami asmenys, turintys ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą arba profesinę kvalifikaciją, įgytą pagal Lietuvos kvalifikacijų sandaros ketvirtąjį lygį atitinkančią profesinio mokymo programą, atsižvelgiant į mokymosi pasiekimus ir kitus aukštosios mokyklos nustatytus kriterijus, įvertinus profesinių standartų ir studijų krypties aprašų reikalavimus.

2. Konkursinio balo sudarymo principus ir kitus kriterijus aukštosios mokyklos skelbia kiekvienais metais iki gruodžio 1 dienos, likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki priėmimo į aukštąsias mokyklas pradžios. Mažiausią stojamąjį konkursinį balą aukštosios mokyklos skelbia kiekvienais metais ne vėliau kaip iki birželio 1 dienos.

3. Bendrą studijų vietų skaičių pagal studijų kryptis ir (arba) studijų krypčių grupes ir studijų pakopas nustato aukštoji mokykla, atsižvelgdama į savo galimybes užtikrinti studijų kokybę.
4. Minimalų studijų programos studijų vietų skaičių valstybinėse aukštosiose mokyklose pagal studijų kryptis ir (arba) krypčių grupes ir pakopas nustato švietimo, mokslo ir sporto ministras, įvertinęs aukštųjų mokyklų siūlymus.
5. Kiekvienais metais iki spalio 30 dienos savo interneto svetainėse aukštosios mokyklos pateikia visuomenei informaciją apie institucinio priėmimo į savo aukštąją mokyklą rezultatus pagal studijų programas, o Švietimo, mokslo ir sporto ministerija – informaciją apie bendrojo priėmimo į aukštąsias mokyklas rezultatus pagal aukštąsias mokyklas ir studijų programas.
6. Asmenys, turintys aukštojo mokslo kvalifikaciją, į antrosios pakopos studijų programas priimami aukštosios mokyklos nustatyta tvarka.
7. Asmenys, ketinantys mokytis pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas ar studijuoti atskirus studijų dalykus (modulius), priimami aukštųjų mokyklų nustatyta tvarka.“

Taigi šis įstatymo pakeitimas mažina galimybę aukštesnįjį išsilavinimą įgyti visiems norintiems Lietuvos moksleiviams bei nepagrįstai aukština vidurinio ugdymo pasiekimų ribą, neužtikrindamas, jog proporcingai tobulės ir pati ugdymo sistema. Dėl šių priežasčių raginame pakeitimus koreguoti taip, kad jie atlieptų moksleivių lūkesčius ir pajėgumus.

Lietuvos moksleivių sąjungos Prezidentė

Karolina Pralgauskytė